

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Samuelis De Cocceji, Henr. Fil. Sacræ Regiæ Majestatis
Borussicæ Magni Cancellarii, A Consiliis Sanctioribus
Status Et Rei Bellicæ, Ordinis Nigræ Aquilæ Equitis Etc.
Jus Civile Controversum Ubi ...**

Opus Ad Illustrationem Compendii Lauterbachiani ...

Cocceji, Samuel von

Lipsiæ, 1766

LIB. I. TIT. IV. De Constit. Princip.

urn:nbn:de:gbv:45:1-9044

mo, sed & toto corpore perhorrescere, quando dicunt, communem veriori esse praeferendam. Add. quoque *Theaur. decis.* 57. n. 10. *Costal. in Parerg.* n. 12.

Denique *Ulr. Huberus* Juris Consultus solidissimus, in *Prael. ad ff. tit. d. Inoff. test.* num. 14. egregie ait: Nunquam in autoritate non authentica acquiescendum est, nisi ratio constet, quae ex lege est: Et mox addit, Quam difficile sit contra communem Doctorum & praejudicia Curiarum, quod veri & meri juris est, obtinere, non ignoramus: Sed non quaeritur, quid in usu trituraque fori praevaleat, verum quid lex & ratio per nubem autoritatum & praejudiciorum persuadeat.

Ac proinde contra communem opinionem pluribus praejudiciis firmatam respondere non dubitarunt Juri præstantissimi. Sic contra communem Dd. opinionem, pro primo quoque furto valorem V. solidorum excedente, furem esse suspendendum, pronunciarunt apud *Carpzov. p. 4. const. 32. def. 4.* Quin & in ipsa Camera sæpius contra communes opiniones esse judicatum, testatur *Mynsing. 1. Obs. 22. & passim, item Gail. 1. Obs. 37. n. 9.* Addatur quoque *Hartm. Pisl. 1. 4. qu. 4.*

Equidem, si adeo utrinque sit dubia quaestio, paribusque librata rationibus, ut neutra pars præponderet, sed omnia cætera utriusque sint paria, communem sequendam esse, non negamus cum prædictis Dd. Eo enim casu recedere ab illa velle, secundum *Reinking. d. l. 2. c. 11. n. 59. esset plus sapere quam oportet.* Quinimo adminiculum non leve afferet communis Dd. opinio ad firmandam magis sententiam, si ad alias rationes & alia juris prædicia illa accesserit.

LIB. I. TIT. IV.

DE

CONSTIT. PRINCIP.

QV. I. An decreta & sententiae Principis jure commune faciant?

Laut. p. 9. **A**FF. Si Princeps ipse causa inter partes cognita decernat, nec verb. et de alia mente constet, *L. 1. §. 1. ff. de Const. Princ. L. fin. pr. de iam inter- Legib. ubi diferte. Si Imperialis Majestas causam cognitionaliter locutoria. examinaverit, & partibus cominus constitutis sententiam dixerit: omnes omnino judices qui sub nostro imperio sunt, sciant hanc esse legem*

gem non solum illi causae, pro qua producta est, sed & omnibus similibus &c. Et mox: Cum & veteris juris conditores constitutiones quae ex imperiali decreto processerunt, legis vim obtinere, aperte dilucideque definiant. Quod si vero ex aliorum iudicum relationibus aut suggestionibus quid statuatur, regulariter pro jure communi non habetur, nec ad alios casus extenditur, L. 2. de Legib. ibi: quae ex relationibus vel suggestionibus judicantium vel consultatione in commune nostri palatii auditorium introducto negotio statuimus, nec generalia jura sint, sed leges faciant his duntaxat negotiis, pro quibus fuerint promulgata &c. L. 3. in f. C. eod. Si enim Princeps non ipse cognovit, sed ex alicujus iudicis relationibus ac suggestionibus quid statuit, non videtur ideo aliorum casus, caeterorumque iudicum relationibus vel suggestionibus praedictum afferre voluisse: Neque illae causae tam in consistorio Principis, quam aliorum iudicum curiis versantur, quorum potius fidem Princeps sequitur. Nisi alia ejus sit voluntas; quae apparet vel ex nomine, si lex aut edictum nominetur, vel facto, si per universum Principatum publicetur; vel denique si expresse clausula ut ubique observetur, adjecta sit, qui sunt casus d. l. pr. & vers. Nam factis. Atque hanc distinctionem probat Gloss. in d. l. 3. Wissenbach. apud Huber. ad ff. h. t. n. fin.

Equidem Huberus a. l. Wissenbachium, sed perperam, refutat his rationibus: quod (1) ea quae Princeps in consistorio statuit, nunquam minoris habeantur, quam quae solus decernit, indeque (1) mentem Caesaris esse, ait, sola edicta vim legis obtinere. L. 3. princ. C. LL. non vero reliqua, sive rescripta sive decreta, L. 2. C. de LL. L. 3. verb. interlocut. eod. nisi Principes voluerint, d. l. f. junct. d. l. 3. Adeoque dictam legem finalem explicat & limitat ex verbis d. l. 3. ibi: quod si Principes censuerint. Sed prior ratio in praecedentibus rejecta est, & negatur, quod causae quae ex relationibus vel suggestionibus judicantium a Principe statuuntur, in ipso consistorio Principis versari videantur; accedit quod in dd. LL. expresse distinguatur inter sententias a Principe causa cognita prolatas, d. l. f. & reliquas quae ex relatione aliorum statuuntur. d. l. 2. Posterior ratio refellitur ex d. l. f. C. de legibus, ubi decretis quoque ab ipso Principe causa cognita publicatis, plenissima juris auctoritas tribuitur: Sane limitatio quam ex L. 3. C. LL. addit Huberus: Si, nimirum, Princeps censuerit, admitti non potest, tum quia

C O C C. J U R. C O N T R. P. I. H s e m p e r

semper censere videtur in ea suo illo speciali, si ab ipso Principe causa cognita decretum publicatur, tum quia ratio ibi specialis est, majestas, scilicet pronunciantis, *d. l. f. tum* quia *Lex. fin.* upote posterior derogat anteriori legi *2. C. de Leg.*

OBSTAT. *L. 1. Const. Princ. & §. 6. J. Nat. G. & C.* Ubi quicquid Principi placuit adeoque quod per epistolam, & subscriptionem statuit vel cognoscens decrevit, vel de plano interlocutus est, vel edicto præcepit, Legis vigorem habere dicitur.

RESP. Omnes hæ constitutiones habent vim legis, at non vim legis universalis; Nam expresse in dictis legibus statuitur harum esse alias quæ non ad exemplum trahuntur, quoniam NB. non hoc Princeps vult. Unde apparet illas constitutiones demum jus commune facere, ubi Princeps generales esse vult, quod & convenit *Legi 3. C. Leg.*

Atque talem Principis sententiam definitivam hodieque legem facere testatur *Brun. ad d. l. f. n. 1. Matth. de Afflict. decis. 96. in f. & Ill. D. Stryk. U. M. h. §. 6. etfi Dissent. Huber. d. l. §. fin. allegans rationem*, quod Principes facile extra ordinem ignoscant vel animadvertant.

An vero idem dicendum de dicasteriis eorumque sententiis? Sunt qui horum quoque sententias & decreta jus commune facere statuant, quia sententia dicasteriorum est sententia Principis. *Mev. p. 1. dec. 250. n. 10. Addatur Afflict. dec. 169. in fin. & Dd. apud Brunn. ad L. 12. C. de Leg. n. 2. Rectius vero cum Dn. Brunn. d. n. 2. statuimus. periculosum esse id ita simpliciter asserere, quod etiam sequitur Dn. Stryk. U. M. h. §. 6. addita ratione, quia dicasteria non sunt constituta juris ferendi causa, sed ut secundum jus constitutum judicent: L. 13. C. Sent. & interl. Si tamen res perpetuo similiter judicari soleant, valet sententia dicasteriorum in vim consuetudinis, L. 38. ff. de Leg. Vid. Tit. pract. q. 14. Mev. p. 1. d. 118. n. 2. seq. Carpz. p. 2. c. 7. def. 5. n. 7.*

Alia quaestio est, an decreta sine causæ cognitione emanata habeant vim rei judicatæ? Vid. *infr. tit. de Appellat. q. 7.*

QV. II. *An commodum privilegii personalis etiam ad alios extendatur?*

Laut. p. 10. verb. Commodum.

AFFIRMAT Laut. h. Sed rectius
NEGATUR: quia natura privilegii personalis, est ne personam

nam excedat: §. 6. *Inst. de J. N. G. & C. L. 1. §. 2. de Const. Princ.* & persona deficiente deficit beneficium. *L. 68. de Reg. Jur.*

OBJ. (1) *L. 6. C. de Prof. & Med. L. 2. in f. C. de Episc. & Cler. L. f. §. 1. C. qui pot. in pign.* (2) *L. 6. ff. de restitut. in int. L. un. C. si adv. dot. L. 20. C. ad SC. Vellej. L. 7. §. 10. ff. ad SC. Maced. &c.* ubi personalium Privilegiorum effectus etiam ad alios extendi videtur.

RESP. Equidem negari nequit privilegium professoribus concessum etiam competere uxoribus & filiis, *l. 6. C. de Prof. & Med.* uti & privilegium clericis indultum ad conjugia & filios pertinet, *L. 2. §. f. C. de Episc. & Cler.* sed & privilegium dotis pro uxore introductum conceditur etiam eorum liberis, *L. f. §. 1. C. qui pot. in pign.* verum, cum pluribus personis sit concessum beneficium, plura quoque sunt privilegia propriumque in singulis personis: Aliud ergo erit privilegium personale in parentibus, aliud in liberis.

Reliqui textus n. (2) allegati loquuntur de privilegiis realibus, & ideo ad hæredes transeunt, uti in *seq. quaest.* demonstrabitur.

Qv. III. *An privilegia restitutionis, & SC. Vellejani ac Macedoniani sunt personalia an realia?*

RESP. Autor noster privilegia illa personalia, & saltem ad fidejussores ac hæredes extensa esse ait; Nos putamus esse realia: *Laut. p. 10. verb. Minorum restit.*
De RESTITUTIONIBUS (1) probatur per *text. expr. in L. 7. §. 1. de Except.* ubi inter exceptiones reales etiam ponitur restitutio minoris, illaque fidejussori tribuitur, atque ad hæredem quoque omnemque successorem transire dicitur. *L. un. C. si dot. L. 24. princ. de Min. L. 20. §. 1. de tut. & rat. distr. L. 6. de restit. in integr.* (2) Ratio quoque hic non habetur solius personæ, sed patrimonii & bonorum ejus qui læditur, adeoque non potest non pertinere ad omnes ad quos res vel negotium, in quo læsio facta est, pervenit: talia vero privilegia sunt realia, per *L. 96. d. R. J.*

De SCTO VELLEJANO itidem id dicitur *d. l. 7.* ubi intercessionis quoque exceptio rei coherere dicitur, nam hoc quoque privilegium non tantum personæ sed & causæ datur, scil. intercessionis factæ a fœmina, *d. l. 7. verb. intercessionis*, inde etiam fidejussori dicitur competere. *d. l. 7.* & hæredes quoque mulieris eadem exceptione utuntur. *L. 20. C. ad SC. Vellej.*

De SCTO MACEDONIANO expresse quoque idem statuitur *d. l. 7.*

d. l. 7. ubi inter exceptiones rei cohærentes refertur, & inde fideius fori dari dicitur, & ad hæredem quoque transit *L. 7. §. 10. ad SCon- sult. Maced.* nam hoc quoque privilegium causæ mutui datur, eoque ad omnes pertinet ad quos causa illa pervenit, *d. l. 196. R. J.*

OBST. I. Quod tamen omnia hæc privilegia personis atque ob earum qualitatem v. g. lubricum ætatis, imprudentiam, & luxuriam, sint concessa.

RESP. Personalia privilegia sunt quibus sola personæ conditio uni- ce locum fecit, non vero simul respectus ad bona in quibus damnum accidit, vel ad causam, cui privilegium conceditur, *L. 68. de Reg. Jur. L. 42. ff. de Adm. tut. L. 8. §. 3. de lib. legat.* hic vero datur etiam privilegium ratione causæ, scil. intercessionis, læsionis, atque mutui contracti.

OBST. II. Quod *d. l. 7. §. 1. de Except.* saltem loquatur de excep- tione ex illis privilegiis descendente, quæ quidem realis est, sed ipsum privilegium personale esse videtur.

RESP. Contradictio est, ex negotio mere personali dari exceptio- nem realem, utpote cum qualis causa est, talis etiam debeat esse ef- fectus.

Ulus hujus controversiæ est (1) quod hæc privilegia durent in hæredibus & fideiussoribus, etiam cessante persona cui indulta sunt; quod falsum esset, si essent privilegia personalia saltem ad alios ex- tensa, per *L. 96. de Reg. Jur.* (2) Hodieque in praxi pro realibus ha- bentur, indeque fideiussoribus atque hæredibus quoque dantur, uti de privilegio RESTITUTIONIS id testatur *Carpz. 2. Resp. 98. num. 19. sq. de Scto MACED. Carpz. 2. Const. 10. def. 16. de S C. VELLEJ. Sand. dec. Frif. L. 3. def. fin.*

Qv. IV. *An privilegia in dubio sint realia an personalia?*

Laut. p. 10. verb. in dubio.

RESP. Realia. (1) quia privilegia late sunt interpretanda *L. p. ff. h.* qui proinde ad personam restricta esse ait, illud probare debet. (2) *arg. L. 7. §. 8. de Pact.* ubi pactum in dubio censetur reale, et si personæ mentio facta sit, multo magis ergo id verum erit in privilegiis.

Quod vero *Laut. h.* ait, *in dubio reale censeri, si causa impulsiva est res, personale vero si est persona,* est petitio principii, hoc enim ipsum

ipsum quaeritur quid juris, si dubium sit, an rei an vero personae concessum sit; & an causa impulsiva sit res an persona. Cæterum quam variant hic autores videre est apud *Gail. Lib. 2. O. 2. per tot.*

Cessat autem illa regula, quod in dubio privilegia sunt realia, indeque ad hæredes transeant; (1) Si res quæ alicui conceditur privilegio, sua natura ad hæredes transire nequit, *Gail. d. l. n. 18.* (2) Si electa sit personæ industria, *Gail. ibid. n. 16.* (3) Privilegium concessum generi vel posteris; tunc enim finitur extinctis masculis, etsi fœminæ supersint; quia familiæ concessum videtur: Secus si concedatur etiam descendentibus. *Gail. d. l. n. 16.*

Qv. V. *An privilegia tantum personis subjectis concedi possint, an etiam extraneis?*

RESP. Tantum subditis: (1) Quia privilegia sunt leges, §. 6. §. N. *Laut. p. G. & C. c. 25. vers. concedimus X. de V. S. c. 3. dist. 3.* leges vero tantum feruntur in subditos *L. 2. ff. arg. l. f. ff. de jurisd.* Accedit quod privilegia, dignitates, ac officia, plerumque sunt perpetua, quæ proinde non ad advenas, nedum ad extraneos pertinere possunt; utpote cum potestas momentanea vel nulla, non possit jus perpetuum facere, nec plus esse in effectu quam in causa. *Dn. Par. in Disp. de Fund. in terr. Jurisd. t. 5. §. 4.* Unde (3) ejusmodi privilegia extra territorium nullum effectum habent. *d. tit. 5. §. 8.*

Hinc (1) Non potest Princeps legitimare advenas, *Disp. Dn. Par. de Fund. in territ. tit. 5. §. 7.* (2) Nec extraneis nobilitatem concedere; uti iudicium Reginae Elisabethæ ex Cambdeno, aliaque exempla eorum quorum ab extraneis regibus obtenta dignitas rejecta fuit, refert *d. disp. t. 5. §. 9.* Sic porro & (3) Doctorales aliique Academici honores extraneis conferri nequeunt, quia hic quoque agitur de qualitate perpetua, & de jure in perpetuum cohærente: Quod ita in Camera *O. C. p. 1. t. 3. §. 2.* non tamen extra Cameram observari, probatur *d. t. 5. §. 12.*

Exc. (1) Si commoda quædam illi privilegio cohæreant: Cum enim privati quoque Jure Gentium hæc invicem concedere possint, cur non & a Principe extraneo aliis conferri possent? *d. tit. 5. §. 10.*

Exc. (2) Si per modum pacti & mutua voluntate res peragitur: Ita enim ordines equestres etiam extraneis communicantur, quia sunt inflar collegii & societatis, neque recipiuntur equites

tanquam a superiore, sed tanquam capite ordinis seu collegii. *d. disp. tit. 6. §. fin.*

Exc. (3) Temporaria officia atque dignitates etiam extraneis conferri possunt, tum quia non sunt perpetua, tum quia extraneus hoc ipso fit subiectus, tum denique quia per modum pacti & conventionis hæc fiunt, ut v. gr. extraneus curam negotiorum alicujus Principis suscipiat. *d. tit. 5. §. 13.*

Exc. (4) In territorio concedentis effectum habent, quia ita Princeps vult, atque hinc v. g. pro Comite & Barone habetur in terris concedentis, atque prærogativis & juribus Comitum &c. utitur.

Qv. VI. *An privilegia late an stricte sint interpretanda?*

Laut. p. 10. verb. Ratione concedentis latissime. **R**ESP. In Præjudicium CONCEDENTIS latissime ea interpretari oportet *L. pen. h. L. 2. C. bon. vac. c. 15. de J. Phil. Uf. Pr. Inst. L. 1. Eccl. 22. n. 1. ibique Dd.* Hinc immunitate concessa, in dubio etiam pro bonis futuris data censetur. *Carpzov. p. 2. const. 6. def. 8. num. 7.*

Exc. (1) Si agatur de regalibus & juribus majestati coherentibus: In his enim Princeps præsumitur parcissimus. *Du. Par. J. Publ. c. 21. §. f.* Hinc concessio castro cum jurisdictione in feudum, regalia in dubio non videntur concessa. *Vid. Quæst. ad Laut. p. 27.*

Exc. (2) Si semel quis stricte usus sit beneficio. *Brunn. ad L. 4. C. de Aquaeductu.*

In præjudicium TERTII autem strictissime sunt interpretanda, *L. 2. §. 10. §. 16. ff. Ne quis in lo.* Nam omnia privilegia intelliguntur salvo jure tertii; *L. 206. R. J. Brunn. ad L. un. C. de Metrop. Beryth. Roland. a Valle V. 4. const. 45. n. 4.* Neque Princeps præsumitur voluisse cuiquam jus suum auferre. *Alciat. 3. præsumt. 12.* Hinc privilegiatus a publicis oneribus non est immunis a collectis ad defensionem reipubl. impositis, *L. f. C. de divers. præd. urb. Phil. L. 1. Uf. Pr. Inst. Eccl. 15. n. 1. seq. Fab. C. L. 9. t. 29. def. 6. num. 2. Carpz. L. 1. Resp. 15. num. 20. Part. 3. const. 28. def. 19. num. 15. §. Part. 3. decis. 2. 62. Conf. casus in L. 16. de Serv. rust. L. 11. Si serv. vind. L. 28. comm. div. l. 14. cond. indeb. l. 7. de serv. export. l. 6. de j. dot. l. 50. A. R. D. L. 6. C. de servit. L. 30. C. inoff. testam. L. 7. C.*

de

de precib. Imp. L. 4. C. Emanc. lib. quia cum omnes æqualiter ad defensionem reipublicæ teneantur, unius exemptio reliquis præjudicium faceret.

Exc. (1) Si Princeps expresse aliter & in præjudicium tertii concessum voluerit. d. L. 2. ibi: nisi quis forte hoc impetraverit ff. Ne quid in loc. L. 17. §. 3. ibi: nisi nominatim id privilegium indultum sit. ff. de Excus. tut. quanquam tunc Princeps id tertio de suo refarcire debeat, uti egregio præjudicio id testatur Phil. d. L. 1. Ecl. 15. n. 6. sequ. & Carpx. part. 3. decis. 262. per tot.

Exc. (2) Si propter publicam utilitatem atque necessitatem privilegium conceditur, hoc enim in tertii præjudicium fieri potest. Grot. de J. B. & P. L. 2. c. 14. §. 7. ibique Term.

Qv. VII. An privilegia finiantur finita personarum qualitate ob quam indulta sunt?

AFF. Nam ita privilegia pupilli cessant pubertate. L. 16. §. 13. & 14. Laut. p. de Excus. tut. Privilegia ratione officii competentia cessant finito officio, Carpx. part. 2. const. 6. def. 6. n. 4. Fab. L. 9. t. 25. def. 9. n. 10. Brunn. L. 1. C. d. Advoc. divers. jud. ^{II. verb. finita personarum.}

Exc. Si quædam privilegia in memoriam pristina dignitatis lege relicta sunt; Ita enim is qui decurio fuit, finita dignitate torqueri nequit. L. f. de decur. l. 17. C. de quaest. Sic qui libellis præfuerunt a muneribus civilibus immunes sunt. L. 11. C. de Excus. Mun. ut & qui primiceratu per biennium functi sunt, soluta militia ab iisdem vacationem habent. L. 6. C. de Fabricens. Vid. Brunn. ad d. L. 6. n. 5. Ita hodieque officiales, etiam deposito officio, dignitatem ac ordinem retinent.

Qv. VIII. An statuum edicta ac leges recte comparentur Prætorum edictis?

NEG. (1) Quia Status jure proprio & vi superioritatis territorialis leges ferunt, Prætores vero nudo officii jure, ac vi concessæ administrationis. (2) Prætorum edicta saltem erant annua; pr. Inst. de temp. ac perp. act. ^{II. verb. Nec recte.} Ast Leges Statuum sunt perpetuæ. Conf. Du. Hop. §. f. Inst. de Just. & Jur. & ad §. 7. de J. N. G. & C. Hinc etiam actiones Civiles ex his legibus Statuum oriuntur, nec ulla ratione ad prætorias referri possunt. Hahn ad Wes. tit. de Legib. N. 3. vers. Non recte. Wes. Conf. 27. n. 28. & 29. Reink. in alleg. apud Laut. loc.

Qv.

QV. IX. *An civitates municipales & collegia statuta condere possint?*

Laut. p. 11. verb. Civit. provinc. **CIVITATES** omnino statuta condere possunt, idque vel ex voluntate Principis expressa, vel tacita: Cui enim concessa est administratio civitatis, ei omnia concessa videntur, sine quibus illa commode expediri nequit. *arg. L. 2. ff. de Jurisd. modo nihil contra legem generalem disponant, arg. L. 5. de decret. ab ord. Heig. p. 1. q. 23. n. 25.*

An vero confirmari debeant, valde ambigitur in praxi? Alii negant; Alii affirmant; Alii utile dicunt; *Hahn. ad Wesf. de LL. n. 3. verb. decreta*: Mediam, quod scil. non valeant statuta nisi confirmata, usu fori receptam ait *Carpz. part. 3. decis. 298. num. 6. Hahn. ad Wesf. d. 1.* Posterior tamen sententia, quod scil. confirmatio utilis sit, non necessaria, magis placet, *arg. d. 1. 2. illamque late defendit. Heig. d. q. 23. n. 30. Coler. de proc. exec. p. 1. c. 3. n. 12. & sq. Vasq. Ill. Contr. cap. 47.* Utilitas autem in eo consistit, quod alias Princeps in causis per appellationem ad ipsum delatis, rejicere statuta posset. *Mev. de J. L. Qu. Procl. 2. n. 61. & sq. Dn. Stryk. in Annot. Succinct. ad Laut. h. inprimis si vel contra jus commune vel ultra modum jurisdictionis aliquid continetur. Dn. Stryk. dict. loc.*

NOT. Loquimur autem hic de civitatibus mediatis, nam immediate sunt Status Imperii, adeoque vi superioritatis territorialis etiam contra jus commune statuta condere possunt. *O. C. p. 1. tit. 57. Hahn. ad W. d. 1.*

COLLEGIA licita, uti mercatorum, opificum &c. die *Innungen, Zünfte und Gilben*, itidem statuta de rebus & juribus sui collegii facere possunt *arg. L. 2. ff. de Jurisd. & per text. express. in L. f. ff. de Colleg. & Corp. & L. f. C. de Jurisd. omni. jud. modo Legibus non sint contraria. d. L. de Colleg.* Neque opus est confirmatione, quia lex ea jam confirmat. *dd. ll. Hahn. d. 1.*

Confirmationem quidem Praxi necessariam esse tradit *Laut. h. ibique D. 1. & Wehm. Obs. pract. verb. Zunft, Innung & Gilben, Carpzov. part. 3. dec. 298. n. 5. Struv. Ex. 2. th. 42. ibique Muller. Hahn. ad Wesf. d. 1.* Sed contrarium verius est, idque ex dictis rationibus: Quibus add. *Besold. d. J. Colleg. c. 2. n. 2.* quanquam propter utilitatem peti soleat; *dd. Aut.* Ast confirmationem etiam ab inferiore magistratu impetrari posse ait *Dn. Stryk. in not. ad h. l.*

Qv.

Qv. X. *An Princeps Privilegiis ab antecessore concessis obligetur?*

AFFIRMATUR, si antecessor valide ad illa obligatus fuit, uti si per modum pacti & contractus aliquid constituit, nam tunc jus subditis quaesitum nec ipse princeps, nec ejus successor auferre potest: Uti late & rationibus & autoritatibus defendit *Phil. Uf. Pr. Inst. L. 1. Ecl. 16. Carpz. p. 1. dec. 87. n. 4. Et seq. Afflict. dec. 128. n. 10. Cravett. Conf. 404. n. 11. Decian. Conf. 45. n. 6. V. 2.* Secus ergo est (1) quando Princeps precario saltem & ex mera gratia privilegium concessit, vel pro suo arbitrio aliquid constituit, hoc enim uti ipse Princeps, ita ejus successor pro lubitu revocare potest. *arg. §. 11. de J. N. G. Et C. Carpzov. d. dec. 87. n. 16. Covarr. 3. Var. resol. 6. n. 1. Cacheran. decis. 90. n. 15. vel si (2) in detrimentum reipublicae concessa sint privilegia. Peretz. C. d. LL. n. 16. Phil. d. 1. n. 2.* Aut (3) jam, & in praesenti flatu, reipublicae noceant: Quia omnibus negotiis inest clausula *rebus sic stantibus*. Vid. *Disp. Dn. Par. de Clausula: Rebus sic stant. c. 2. §. 6.* Atque ex hoc fundamento revocarunt Angli privilegia antiquitus Civitatibus Hanseaticis concessa: Quod tamen quatenus admittendum sit, examinat *Dn. Par. in dicta Disput. de Clausula: Rebus sic stant. c. 3. §. 10. juncto c. 2. §. 11. 12. Et 13.* Non vero (4) Plenitudo potestatis hanc facultatem privilegia pacto acquisita pro lubitu revocandi Principi tribuit; *Carpzov. dict. dec. 87. n. 10.* ubi illam communem esse opinionem probat, & plurimos alios allegat. Vid. *quaest. sequ.* Male vero distinguit *Bokelm. h. §. 24.* teneri Principem privilegiis ab antecessore concessis, si jure haereditario succedat, non vero si electione: nam omnino utroque casu obligatur ex pacto praedecessorum. *Phil. dict. loc. n. 1.*

Qv. XI. *An Princeps jus subditis quaesitum, ex plenitudine potestatis auferre possit?*

Equidem mirum est, quam vulgo jactetur brocardicum illud, Principem vi plenitudinis potestatis, durch einen Macht-Spruch, jura subditis quaesita intervertere posse. At refellitur hoc figmentum his solidissimis rationibus:

(I) Vel excedit illa plenitudo potestatis manifeste fines iusti imperii, & erit injuria; vel est intra ejus fines, & tum idem erit ac imperium; uti ergo vi imperii jura, subditis quaesita, tolli non possunt, ita nec ex plenitudine potestatis, quae iisdem, quibus imperium, finibus continentur.

(II) Sed & certum est, juris tuendi causa constituta esse imperia, & unicam ac solam introducendi imperii rationem in eo positam esse, ut homines juribus suis a divino rerum Creatore concessis tranquille uti queant. *B. Par. Disp. de Imp. in par. §. 2. & Disp. de summa pot. §. 1. Conf. caus. 23. qu. 5. c. 39. August. Ep. 54.* Tota haec imperii ratio interverteretur, si Principi pro lubitu in populum grassandi juraque singulis quaesita auferendi facultas concederetur.

(III) Hoc enim modo non different dominium & imperium, quae tamen maxime diversa sunt, *L. 215. de V. S.* Nam dominium est (a) domini causa & ad ejus commodum pertinet, unde is (b) abuti dominio potest, *L. 21. C. Mand.* (c) omnia dominus sibi acquirit, suoque nomine agit, sed & (d) alienat &c. Omnia secus se habent circa imperia, utpote quae (1) sunt subditorum, non regnantis causa constituta: Princeps enim ideo est constitutus, ut justitiam aequa lance distribuat. Indeque (2) imperium omnem abulum excludit; sed & (3) Princeps non sibi, sed reipublicae acquirit, ejusque nomine agit. Unde (4) non alienare potest bona reipublicae, quia ita non administraret, sed perderet &c. Tota, inquam, haec distinctio cessaret, si ex plenitudine potestatis Princeps jus quaesitum subditis auferre, adeoque de eorum bonis & juribus pro lubitu disponere posset: quin desineret esse imperium, & fieret res privata. Vid. optime hac de re differentem Celeberrimum Virum, *Dn. Stigizium, J. U. D. Professor in Juris in Academia Lipsiensi, itinerum meorum olim socium amantissimum, in Disp. de Immut. juris primog. c. 3. §. 13.*

Atque hinc (IV) ipsa formula, in Imperio nostro usitata: *Aus Kaiserlicher Macht und Vollkommenheit*, saltem pro legitima potestate accipitur. *Const. Car. V. de an. 1529. Wie Bruder Kind, §. 1. junct. R. I. de an. 1529. §. 31. it. R. I. de an. 1530. §. 63. junct. subscriptione Ordinum. Conf. A. B. t. 3. Vid. d. Disp. §. 7. 8. & 9.*

Quin (V) jus quaesitum auferre, ipsa natura prohibet; jus enim nostrum sine facto nostro auferri nobis non posse, ipsius naturae regula est, tradita quoque in *L. 11. ff. de Reg. Jur.* at, Juri naturae etiam Princeps obligatur, §. p. *Inst. de J. N. G. & C.*

Unde

Unde (VI) ipsi Imperatores ajunt, nec Imperiali rescripto jus quaesitum cuiquam subverti posse, *L. f. C. si cont. jus. L. 16. C. de Transact. L. 20. C. eod. morisque non esse Principis, in cujusquam injuriam beneficium tribuere. L. 4. C. de Emanc.* Et semper ita fieri debere interpretationem, ut sine injuria, & praejudicio tertii intelligatur. *L. 2. §. 10. Et 16. ff. Ne quid in loc. publ. L. 40. ff. de Adm. int.*

(VII) Ipsa summa potestas Principis est ex jure quaesito, & ex dispositione Populi, si vero jura quaesita ita tolli possent, sane ipsa Majestas Principis tuta atque secura non esset.

Merito ergo (VIII) illud figmentum plenitudinis potestatis a Dd. rejicitur, *Carpz. P. I. de: 78. n. 10. ibique late Dd. Dn. Par. Jur. publ. t. 20. §. 39. & Idem in Disp. de Imp. in par. §. 7. sq*

OBST. (1) quod tamen Princeps ex utilitate publica multa, etiam contra rationem naturalem, statuere possit.

RESP. Illa non statuit vi plenitudinis potestatis, sed vi legitimi imperii, neque tunc contra rationem naturalem statuit, sed secundum eam: hoc enim ipsa ratio naturalis suadet, quod ingrudente necessitate reipublicae etiam jus quaesitum subditis auferri possit. *Grot. L. 2. c. 14. §. 7.*

OBST. (2) quod ipsi Status, tam Evangelici, quam Pontificii, illam plenitudinem potestatis agnoverint in imperio nostro, cum saepius soli Imperatori ejusque decisioni quaedam reliquerunt, *d. disp. de Imp. in par. §. 8.* Sed ibidem.

RESPONDETUR, quod illud ex ultronea remissione Statuum contigerit, qui tamen omnino etiam illos casus, Imperatoris arbitrio relictos, expresse ratihabuerunt: Uti verba allegantur *d. disp. §. 9.* Sed & species ibi proposita, & arbitrio Imperatoris relicta, nunquam pro lege valuit, lis enim duravit, & plene denum quoad singulos articulos utriusque partis consensu *in Pac. Relig. Et R. I. de an. 1555. §. 15. junct. §. 144.* definita fuit *d. disp. §. 10.*

Regula haec, quod Princeps jus subditis quaesitum auferre non possit, a nobis proposita, vera est non tantum de jure quaesito a natura, sed & de jure quaesito ex Legibus civilibus. Nam posita lege, jus semel subditis quaesitum est ex consensu & voluntate Principis Legem constituentis, quod neque naturali ratione eis contraria voluntate auferri potest. Sane subditus, qui autoritate legis nixus quaedam gessit, comparavit, vendit &c. fide publica deciperetur,

retur, si actus illi juxta leges civiles gesti noviori lege nulli declararentur. Conf. *infra Tit. de Re jud. q. 10.*

OBJ. (1) Quod Princeps pro lubitu mutare et tollere legem possit. §. 11. *Inst. F. N. G. & C.*

RESP. Tollere in futurum potest, quia ratione futurorum non est jus quaesitum, sed quaerendum; Ratione actuum praeteritorum autem revocari lex & retro tolli non potest, quia catenus jus subditis quaesitum est ex ipsa voluntate Principis.

OBJ. (2) Quod leges etiam ad casus praeteritos extendi possint, adeoque jus quoque quaesitum noviori lege tolli potest. *L. 7. C. LL.*

RESP. Verum hoc est, si jus antiquum sit dubium, tunc enim Princeps illud interpretari & hanc interpretationem etiam ad casus praeteritos extendere potest, uti apparet ex *L. un. C. de Contr. Jud.* ubi jus antiquum, quo Praefides provinciarum immobilia comparare prohibentur, extenditur ad Consiliarios, eorumque domesticos, & praeterea ad emtiones earundem personarum, quae fiunt per intermediam personam. Neque enim haecenus jus quaesitum subditis dici potest, quia, licet verba legis antiquae ad eos non pertineant, mens tamen legis & identitas rationis eos prohibuisse videtur, idque Princeps noviori lege non statuit, sed declarat: sed & nullum in jure extat exemplum, quo legem abrogatoriam ad casus praeteritos extensam esse probari poterit, cum e contrario plurima extant exempla, ubi nec interpretationes ad praeteritas extenduntur. Vid. *Goth. ad L. 7. C. LL.*

Manet ergo regula, quod jus ex lege civili quaesitum subditis auferri non possit. *Grotius de Jur. belli & pac. L. 2. c. 14. §. 8. Brunnem. Conf. 1. n. 272.* Idque exemplo rerum judicatarum demonstravi *Part. 2. L. 42. t. 2. q. 10.*

Caeterum regula praemissa, quod Princeps jus subditis sive ex lege naturae, sive ex lege civili, quaesitum nec ex plenitudine potestatis auferre possit, varias patitur exceptiones: Nam merito

EXCIPITUR (1) casus necessitatis publicae: quia hoc casu non ex plenitudine potestatis, sed vi legitimi Imperii, Magistratus de juribus subditorum disponere potest; hoc enim ipsa naturalis ratio suadet, quod ingruente necessitate reipublicae populus eam sanguine & bonis defendere debeat. *Grot. de Jur. bell. & pac. L. 2. c. 14. §. 7.* Sed & in poenam, vita, bona, aliaque jura delinquentibus auferri possunt. *Grot. d. l.* Idque non tantum ex necessitate reipublicae, sed praeterea ex vicaria illa Dei potestate, quam Principes in terris exercent.

Exc.

Exc. (2) Si jus quaesitum dubium est, & Princeps nova lege illud saltem interpretatur, haec enim interpretatio etiam ad casus praeteritos pertinet, & Princeps haecenus jus quaesitum non tam aufert, quam dubium circa illud ortum declarat.

Exc. (3) auferri quoque jus subditis potest, si illud non est quaesitum, sed quaerendum. Nam hinc est (1) quod Princeps legem mutare in futurum possit, quia quoad casus futuros subditis non est jus quaesitum, sed quaerendum. Hinc (2) est, quod restitutus ex indulgentia Principis recipiat patriam potestatem quoad actus futuros. §. 1. *Inst. Quib. mod. pat. pot. solv. junct. l. 13. §. 1. C. sent. pass.* Nam eatenus saltem filio jus quaesitum est, ut sit paterfamilias, quamdiu ipse pater deportatus est, non vero eatenus, ut Principi non liceret patrem restituere.

Atque ex his principiis sponte jam fuit decisio quaestionis aliquoties in curia Halberstadiensis ventilatae: An scilicet ille, qui criminis abolitionem impetravit, famaeque restitutus est, ad officiorum collegia iterum admitti debeat: Acriter id negavit collegium ex illa ratione, quod jus ex statuto, (quod infames excludebat) collegio quaesitum esset etc. Verum distinctione totam rem componi posse puto: Si enim infamia vera adest, & reus vel immediate a lege vel per sententiam notatus est, tunc verum est reum jus Collegii amittere, & haecenus collegio ex statutis ipsa voluntate Principis munitis jus quaesitum esse, quod contraria ejusdem voluntate ipsis auferri nequit. Si tamen Princeps hujusmodi notatum famae & dignitati restituat, eumque ad officiorum collegia admitti jubeat, necessario quidem recipiendus erit, quia post restitutionem non amplius est infamis; At non retro jus collegii recipit, sed nova erit acquisitio, ultimum occupabit locum, *L. 2. pr. Et §. 1. decur. salarium, commoda & emolumenta eis quibus semel cessere, non auferentur, arg. l. 7. C. sent. pass.* omniaque praestare debet, ac si nunquam in collegio fuisset: *arg. d. l. 2. §. 1. in f.* Si vero infamia demum ex legis condemnatione sequitur, ut in viro adultero, *l. 43. ff. Rit. Nupt. l. 2. §. 3. His qui not. inf. & in reis reliquorum criminum publicorum, Laut. p. 62.* tunc abolito crimine, nec secuta sententia, reus non amittit jus collegii: Quia jus quaesitum collegio non est ante sententiam. Cum ergo reus non sit infamis, excludi a collegiis non potest.

Atque hinc Collegium eum, qui adulterii accusatus est, & criminis abolitionem impetravit, recipere, eique omnia emolumenta retro praestare coactum est in causa *W.* contra die *Schmiede-Gilde*, & in causa *P.* contra *Cap. SS. B. & M.*

LIB. I. TIT. V.

De

STATU HOMINUM.

Qv. I. *An homines proprii recte comparentur servis?*

Laut. p. 12 **R**ESP. Non recte illis comparantur quoad PERSONAM; haec enim homines proprii liberi sunt, uti quotidiana praxis id testatur: *verb. Ho-* Hinc recte *Lauterb. h.* ait, eos non excludi a communione juris civilis; *mines pro-* Nam pater liberos habet in potestate, *prii.* *Dn. Stryk. U. M. h. §. 5.* uxor sequitur maritum, homines proprii testamenta faciunt, contrahunt &c. *D. Stryk. ibid.* Processum instituunt contra ipsum dominum, *Dn. Stryk. d. l. §. 8.*

Sed quoad ACTIONES possunt omnino servis aequiparari, nam in eorum actiones dominus jus aliquod reale habet. *Dn. Par. Hyp. tit. de Jur. Pers. §. f. Schilt. Ex. ad ff. i. §. 5. Klock. V. 1. Conf. X. 732.* Unde liberi quoque inde nati ejusdem sunt conditionis. *Mev. P. 4. D. 22.* alienantur cum fundo, *Late Phil. Uf. Pr. Inst. L. 1. Ecl. 38. Dn. Stryk. U. M. h. §. 9.* discedentes ex fundo dominus vindicare potest, *Mev. p. 3. D. 9. & P. 5. D. 228.* denique manumissio quaedam, vel potius operarum remissio, dato pretio observatur, *Dn. Hopp. ad §. 2. Inst. de Libertin. Dick. Hyp. tit. de Libertin. §. 3. & late Phil. Uf. Pr. Inst. L. 1. Ecl. 39.* ubi formulas quoque ac literas manumissionis exhibet. *n. 11.* Hinc jam apparet, quam vera sit sententia *Laut. h.* Quod argumenta a servis ad homines proprios valeant: Nam Ecce, si nimium saeviant domini, manumittere eos tenentur, *arg. §. 2. Inst. de his qui sui. L. 1. §. 2. ff. Eod. Phil. L. 1. Ecl. 39. n. 2. & Ecl. 43. n. 2. ibique late Dd.* Manumissio quoque hodieque fit vel inter vivos, vel per ultimam voluntatem; *Phil. d. Ecl. 39. n. 5.* manumissi quoque debent reverentiam, ac revocari possunt in pristinum statum propter ingratitudinem, &c. *Schilt. d. Ex. 3. th. 5. pr.*

Qv.

